

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

(א) חולין קכ. ע"ש,
(ב) ביצה ג. ויש,
(ג) חולין לב. בדפי
הרי"ף, (ד) ע"י תוס' שם
ד"ה משום, (ה) ויקרא טז
יח. (ו) (דף לע.).

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבי טרפון
ביצים כלי' וזאת ב'
נמחק: (ב) שם שאינו
טעם: (ג) רש"י ד"ה
כן הדבר שאסור ה"ל
ואס"כ מ"ה שאמר נשר
זה עלי לכשאמר כן
כ"ל ומינות שיש נקדרה
נמחק:

גליון הש"ס

בהר"ן ד"ה וקשיא
דזו בו אלא אחר
חילוקין באו"ה. עי'
בהר"ן לקמן דף נט ע"ב
ד"ה שאני גבי מעשר:

פירוש הרא"ש

מותר ברוטב ובקיפה.
היינו דק דק [שלי נשר,
ורוטב הנקפה בשלי
הקדרה, למשעם נשר
דוקא מה שנקרא נשר:
ר' יהודה אומר, דכיון
שיש בו טעם נשר אסור:
אימתי בזמן שאמר
בשר זה עלי, דכיון
לחמך נשר זה שיה עליה
חתיכה לאיסורא ואסור
נטעמו ונהלחו, אבל
כשאמר קונם נשר זה
אשר נטעמו אלא דבר
הנקרא נשר: מותר
בבשרי' שיש בו
טעם יין, כדנן דרבי
יהודה:

הגהות וצייונים

(א) גירסת הר"ן במשנה
ור' יוסי אומר (רש"י)
מלא"ש, דע' קרי"א):
[ב] בסה"מ הגי' עלי
(גליון: [ג] צ"ל שאמר)
(גליון: [ד] פירוש הר"ן
מכאן ואילך דפס בע"ב:
[ה] עי' רש"י שמדמ"א:
ומהר"ן [וכן בתוס' דפ'
ונציה] משמע דל"ג
תיבת "זה" וע"ש מה
שהקשה: [ו] באר
באר צ"ל (כת"י):
[ז] צ"ל הנושא (כת"י)
וכ"ה במשנה (שם):
[ח] צ"ל שאין (גליון)
יעב"ן, וכ"ה בכתה"י
רד"י, וכ"ה בחי'
הרשב"א ובפסקי
הרא"ש), ובדפוסים
תקנו "שיש" עפ"י
הירוש' לפנינו, אמנם
בקה"צ שם ג"ב הגיה
שאין: [ט] צ"ל בדבר
(קה"צ, וכ"ה בחי'
הרשב"א ועוד): [י] צ"ל
שאין (גליון, יעב"ן,
קה"צ), פי' לעולם נדרים
היו כדבר שיש לו
מחירין, וכי אמרין דדבר
יש לו מחירין לא בטיל,
דוקא מין במינו אבל
בשאני מינו הוי כדבר
שאין לו מחירין ובטל.
והרשב"א והרא"ש
בפסקי גורסים שיש לו
מחירין, ופי' דה"ק
ולעולם הנדרים כדבר
שיש לו מחירין (עפ"י
קה"צ): [כ] קבין חטים
של (רש"י): [ל] צ"ל
בחוטים (רבי"א):
[מ] בכת"י נוסח מש"ל
שעיר: [נ] צ"ל באיבור
(הגי"ש, כת"י): [ס] צ"ל
דהא תלמוד לרבנן
דחילוק (כתה"י,
והגי"ש), וטעות זו
נפוצה לפי שכלל הש"ס
במקום שהיה כתוב "תלמוד" תיקן הצענזור ל"ש"ס", וראה לעיל לד ע"א אות ו' תיקון כיו"ב, וע"ע לעיל בט ע"ב אות ה' שנסחשם הר"ן בלשון זה, וברש"י מחק תיבת "הש"ס":
[פ] נדצ"ל דמשקלן, התם בריש שמעמא מחטים בחטים וכו' (באה"מ): [צ] צ"ל הוויי (כת"י): [ק] צ"ל ולדחוקי (כת"י): [ר] צ"ל למאן (כת"י, וכ"ה בגמ' שם): [ש] צ"ל אי
בהדי (כת"י): [ת] גי' הגי"ש, עצמו אלא מאבילית מין שהוא מזכיר:

רש"י

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים

ר"נ

נב.

עין משפט
נר מצוה

י אמי פ"ה מהל' נדרים
הכלה יא סוג לאין רמג
טוש"ע י"ד סימן רטו סעיף
ט:

תוספות

ר' יהודה אומר, דסנך
היא וטעמה: בבשר
מותר ברוטב, לכאורה
משמע דמותר [בהנחת]
בשר להמליף ולמכור, וכן
נודר מן העגבים ומן
התאנים, שאינו מחכין
לאסור עצמו בהנחת
מין כשהוא [ב] מזכיר, אבל
כשאמר קונם נשר זה עלי
אסור אפילו בהנחה ופי'
הוא דקונם פירות הללו
עלי לאסור בחילופיהן
[לקמן ג.]: אומר ר"י
מעשה ואמר וכו',
פירוש דבי דנשר
שאני טעם אסור ברוטב
ה"י אס אמר שאני אוכל
ובגמלא גמי ה"י הוא כי
קא מיבעי ליה בשאני אוכל
בשאני טעם דוקא או לאו
דוקא וכן לענין שלוק שאני
טעם: אומר ר' בן
הדבר, שאסור אפילו
ביום שנחשלו עם הבשר,
ואימתי זמן שאמר נשר
זה עלי למשעם הוא
שנשר נשר זה עלי וכו':
הנודר בין מותר
בבשרי', כדנן, דל"י
אסור: קונם יין זה וכו'
אסור אם יש בו בנותן
טעם, וא"כ כי נמי אין בו
בנותן טעם [לא ליעטיל]
דקונמות הוי דבר שיש לו
מחירין כדאמרין בשלי
פירקין דלקמן (דף עט.).
וי"ל דמותר דבר שיש לו
מחירין אינו טהג אלא
ממין זמני אבל ממין
בשאין מינו אפילו יש לו
מחירין בטל בששים, וכן
משמע בשמחין דנל
[לקמן דף נח.]:

לעזי רש"י

פוגר"י רש"י, פירוש
קיפה, מקפה ענה
מתחלק, נשר ומחלק
הקפה בשולי הקדירה
(רש"י חולין קיב סו"ע)
ועיין רש"י שם לו ע"ב דף
קט ע"ב דף קט ע"א
ונכנס דף לה ע"א
ונכנס דף ו ע"ג).

מותר ברוטב ובקיפה. קיפה היינו דק דק של נשר שיורד לשולי קדרה^(א): אומר רבי יהודה מעשה ואמר עלינו כו'. לסייע לר' יוסי מייתי הק עוצל: אומר ר' ז. צעלי מחלקותו של רבי יוסי: כן הדבר. כמו שאתה מעיד אבל אין זו ראייה שלא אסר רבי טרפון אלא בזמן שאמר נשר זה עלי דכיון לאמר זה שיה אנפשיה חתיכה לאיסורא ואסור ביזא ממנו: שהנודר מן הדבר. כלומר דבר זה: ונתערב באחר אם יש בו בנותן טעם. אם יש זמן [האסור] כדי ליתן טעם נשל היתר וכגון דליכא ששים נשל היתר ה"ו אסור: וקשיא להו לרבותא ז"ל היכי אמרינן הכא דלא יש בו בנותן טעם אסור למשעם הא אין בו בנותן טעם מותר והא נדרים דבר שיש לו מחירין הוא כדאמרין לקמן בפרק הנודר מן הירק (דף עט.). משום דמלוה לאתשולי עליהו מדברי נחן וקיימא לן^(ב) דכל שיש לו מחירין אפילו צאלף לא צטיל. ויש לומר דכי אמרינן אפילו צאלף לא צטיל הני מילי מין זמניו אבל הכא כי קחני ומתערב באחר^(ג) שאינו מינו דומיא דביצים שנחשלו עמו וכל שאינו מינו

מותר ברוטב ובקיפה ור' יהודה^(ד) אומר רבי יהודה מעשה ואמר עלינו^(ה) רבי טרפון (ה) בביצים שנחשלו עמו אמרו לו בן הדבר אימתי בזמן שיאמר^(ו) בשר זה עלי שהנודר מן הדבר ונתערב באחר אם יש בו בנותן טעם אסור^(ז) הנודר מן היין מותר בתבשיל שיש בו טעם יין אומר קונם יין זה^(ח) (א) שאני טועם ונפל לתבשיל אם יש בו בנותן טעם הרי זה אסור: גמ'

אפילו דדבר שיש לו מחירין בנותן טעם. והיינו דתנן במסכת חלה גמ' (פ"ג מ"י) הנותן^(א) שאור מעיסת חטים לתוך עיסת האורז אם יש זה גמ' (פ"ג מ"י) הנותן^(א) שאור מעיסת חטים לתוך עיסת האורז אם יש זה דבר שיש לו מחירין כגון טבל ומעשר שני והקדש וחדש לא נתנו בו חכמים שיעור אלא מין זמניו נחשאו ושלא זמניו בנותן טעם וכל שאין לו מחירין כגון חרומה וכו' מין זמניו ושלא זמניו בנותן טעם הלן נדרי מה את עבד לון כדבר שיש לו מחירין [מסתברא מעבדין כדבר שיש לו מחירין] דמנין תמן שהוקן עוקר הנדר מעיקרו וכו' והא מתניתא עבדא לון כדבר [שיש^(ב)] לו מחירין דמנין שהנודר מן הדבר ונתערב באחר אם יש בו בנותן טעם אסור תפטר ממין בשאינו מינו [בדבר^(ג) שיש^(ד) לו מחירין] והרי זה מפורש כמו שכתבנו. ולפיכך הקשו על הרב אלפס ז"ל שכתב בהלכותיו בפ' גיד הנשה^(ה) צענין פת שאפאה עם הללי בתנור דמאי לאמרין לאסור לאכלה כמותא אף על גב דקי"ל דריחא לאו מילתא היא היינו טעמא משום דהוי דבר שיש לו מחירין דהא מצי למיכלה בהדי בשרא ומשום הכי אפילו צאלף לא צטיל אלו דצרי ז"ל אלמא דסבירא ליה ז"ל דאפילו שלא זמניו לא צטיל ואי אפשר כמו שכתבנו בראיות ברורות. ואמרו שאפשר שסמך הרב ז"ל על אותה שאמרו בפ' משילין (פ"ה נט.)^(ז) גבי האשה ששאלה מים ומלח לעיסתה הרי היא כרגלי שתייה ופרכין ואמאי ליצטל מים ומלח לגבי עיסה ופרקה רב אשי משום דהוה ליה דבר שיש לו מחירין ואפי' צאלף לא צטיל והא מים מהא לא אריא דשאני מים ומלח כיון דעיסה לא מתעבדא אלא בהו כמין זמניו דמי חדע לאמרין בריש שמעתא דהתם כי מקשינן וליצטל מים ומלח לגבי עיסה אמר להו ר' אבהו הרי שנחערב קב חטים שלו בעשרת קבין^(ח) של חצירו יאכל הלה וחדו ואחיו עליה ואמר רבי אשעיא דשפיר עבד דאחיו עליה מאי שנא חטים בשעורים דלא קאמר להו דהוה ליה מין בשאינו מינו וצטל חטים בחטים נמי לר' יהודה הוא דלא צטיל לרבנן בטל מדקאמר ר' אשעיא הכי ולא קאמר הא מים ומלח לגבי עיסה חטים^(ט) ושעורים הוא שמע מינה לחטים בחטים איכא לדמויי לפי שאי אפשר לעיסה בלא מים ומלח אלו דברי הראשונים ז"ל. ולי נראה דברי הרב אלפסי ז"ל דכי תנן הכא דדבר שיש לו מחירין בשאינו מינו צטיל הני מילי כל שאסור עכשיו ועתיד להיות נותר אחר זמן כנדרים משום דקא מיבעיא לי כיון דלרבנן ככולהו בטעמו של דבר דחוינא לרבנן ולר' יהודה לאיצטלו זמניו צטיל או לא ואמרין בפ' הקומץ רבה (מנחות כב.) דשמיסא מקרא או דרשו דכתיב^(כ) ולקח מדם הפר ומדם השעיר שאע"פ שדמו של פר מרובה^(כא) קרי ליה דם השעיר אלמא לא צטיל וקסבר ר' יהודה דהיינו טעמא משום דמין זמניו לא צטיל לפי שכל דבר שהוא דומה לחצירו אינו מחלישו ומצטלו אלא מעמידו ומחזקו ומשום הכי סבירא ליה לר' יהודה ככולהו איסורי דמין זמניו לא צטיל ורבנן לא משמע להו הכי דמכל מקום מין זמניו לאיסור והיתר אין דומין זה לזה כיון דחד אסור וחד שרי שאין ראוי לילך אחר דמיון בעצם^(ב) אלא אחר חילוקן באיסור והיתר אלא היינו טעמא דדם הפר אינו מצטל דם השעיר משום דכיון דשמייה עולין כלומר שכשרים לזריקה אין מצטלין זה את זה דכי היכי דר' יהודה אוזל אחר דמיון העצם אזלו רבנן אחר דמיון ההיתר ולפיכך כל שחולקין באיסור והיתר אפי' מין זמניו צטיל דהוה ליה כמין בשאינו מינו ומשום הכי אמרינן דבדבר שיש לו מחירין נטו רבנן משום חומרא לרבי יהודה דכיון שאין דבר זה חלוק מן ההיתר לגמרי באיסור והיתר שהרי אף הוא סופו להיות נותר כמותו אמרינן שאינו צטל זמניו דאי הכי הוה דמו טופא חדא שהן שוין ממין ועוד שאין חלוקים לגמרי באיסור^(ג) והיתר ומשום הכי לא צטיל אלא בשאינו מינו כדי שאותו חילוק שיש בין מינו לשאינו מינו ישלים אותו שווי שניתוסף כהן משום דבר שיש לו מחירין לפי שהחילוק שבין המינין סביב הציטול והשווי נותן שלא יהו צטלין הלכך כל שהוא אסור עכשיו ואינו חסר מן איסורו אלא שעתיד להיות נותר ואינו חסר מן איסורו כיון שהוא מועט ראוי הוא שישלימו אותו חילוק שיש בין מינו לשאינו מינו. אבל כשיש לו עכשיו היתר כי ההיא דפ' משילין שאף מים ומלח מותרין עכשיו במקום שרגלי שתייה שוין זה הרי נתקרב הרבה היתר של עיסה למים ומלח שאף עכשיו שתייה מותרין וכיון שהיתרין קרוב אי אפשר לחילוק שיש בין מינו לשאינו מינו שישלימו דהא הש"ס^(ד) לרבנן חילוק דהיתר ואיסור עדיף להו מחילוק דמיון ושאינו מינו דבהא הוא דפליגי עליה דר' יהודה הלכך דבר שהוא נותר נותר אחר זמן לגבי מין זמניו ומש"ה נהי דמסקינן^(ה) דדבר שיש לו מחירין בשאינו מינו צטל מפני שהוא אסור עכשיו אסיק רב אשי התם דמים ומלח שהן נותרין עכשיו אינן צטלין לגבי עיסה אע"פ שהוא מין בשאינו מינו. [והא] לאמרין^(ו) התם בריש שמעתא (נח.) [מ"ש] מחטים בחטים וחטים בשעורים והי"ה^(ז) בעלמא נינהו דלא סלקן דהא אחיו עליה כדאיתא התם ולמסקנא לא סמך עליהו רב אשי כלל אלא אסקה^(ח) דכיון דהוי דבר שיש לו מחירין שאף עכשיו יש לו שעת היתר אפי' בשאינו מינו לא צטיל ופת שאפאה עם הללי בתנור להא דמאי שאף עכשיו יש לה היתר לאכלה שלא כמותא הלכך דין הוא דאפי' בשאינו מינו לא צטיל. ועוד דאפי' לא צעית למידק כולי האי וזל בשר טעמא הרי אתה רואה שכל שהוא מוסקי היתר החמירו בצטולו שמפני שעתיד להיות נותר אמרו שלא יצטול זמניו וכיון שכן כל שהוא מוסקי עוד היתר שאף עכשיו יש לו שעת הכושר ראוי להחמיר בצטולו שלא יצטול אפי' בשאינו מינו ומש"ה לא קשיא מסקנא דהכא דמסקינן דבר [שיש] לו מחירין צטל בשאינו מינו אמסקנא דפרק משילין דאסיק רב אשי דאפי' בשאינו מינו לא צטיל ולא צריכין לתרזי לדחוקי^(ט) כלל. וההיא דפת שאפאה עם הללי בתנור לההיא דפרק משילין דמאי ולא עוד אלא דעדיפא מינה משום דאיכא למימר דכי מצינן לאחמורי אדבר שיש לו מחירין זמניו לא מחמירין עליה בשאינו מינו אבל בההיא דפת שאפאה עם הללי בתנור דליכא לאחמורי עליה זמניו דלא שייך כלל אי לא מחמירין עליה בשאינו מינו נמא לא שאל החמיר בו כלל ועלו דברי הרב אלפסי ז"ל נכונים בטעמם. כן נראה לי. עוד ראיתי שהקשו עליו מדאמרין בסוף פרק הערל (יבמות פא.) גבי חתיכה של חטאת שנחערבה במאה חתיכות של חולין לא תעלה וקא יהיב רב אשי טעמא התם [דף פג] משום דהוה ליה דבר שיש לו מחירין וכל דבר שיש לו מחירין אפי' צאלף לא צטיל ואסקנא התם דהא דרבי אשי דמותא היא ולמאן^(כ) אי להבן משרא שרי אי לישראל לעולם אסור אלא דהא דרבי אשי דמותא היא אלמא לא מיקרי דבר שיש לו מחירין אלא מאי דאסיר האידנא ולנתר וימנא שרי אבל האי פיתא^(כא) בהדי בשרא לעולם שרי ואי כמותא לעולם אסור ולא מיקרי דבר שיש לו מחירין כמסקנא דהתם. ומיתחזי לי דהא דפרכין עליה מיהא ודאי דמותא היא דהתם הכי קאמרין דכיון דלישראל לעולם אסור למה נחמיר אלא ישראל מפני היתרו של כהן אינו צדין אבל פת שאפאה עם הללי בתנור כיון שיש לו ולכל אדם היתר זה עכשיו ראוי להחמיר בצטולה. ודבר פשוט הוא:

גמ'

במקום שהיה כתוב "תלמוד" תיקן הצענזור ל"ש"ס", וראה לעיל לד ע"א אות ו' תיקון כיו"ב, וע"ע לעיל בט ע"ב אות ה' שנסחשם הר"ן בלשון זה, וברש"י מחק תיבת "הש"ס":
[פ] נדצ"ל דמשקלן, התם בריש שמעמא מחטים בחטים וכו' (באה"מ): [צ] צ"ל הוויי (כת"י): [ק] צ"ל ולדחוקי (כת"י): [ר] צ"ל למאן (כת"י, וכ"ה בגמ' שם): [ש] צ"ל אי
בהדי (כת"י): [ת] גי' הגי"ש, עצמו אלא מאבילית מין שהוא מזכיר:

נדרים דף נב – החידוש של הר"ן בנדרים בדבר שיש לו מתירין

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) 'מוס' דמכלתין פ"א
 ודעידים פ"ב, (ב) 'מוספ'
 עדום פ"ב, (ג) 'לקמן
 (ד) 'שירוקן: לת', (ה)
 'מוספמא' (ו) 'מוספמא'
 (ז) 'לעיל ג: שם
 (ח) 'כריתות ג: וזמז'
 (ט) 'ממ' סופרים פ"ח
 סוף הלכד ד, (י) 'לעיל ב,
 (יא) 'כ' כריתות ח:
 (יב) סוכה מ"ג: פ"ג
 'שין
 לקמן דף ל: 'תוד"ה עד
 ובסוכה דף י"ד: 'דיה עד,
 (יג) 'לעיל י"ג: ג: 'דיה
 לרדי.

גליון הש"ס

גמ' אמר אביי כגון
שלקחה סתם. ע'
חולין דף יד ע"א חוס'
ד"ה נהמה לר"י:

הגהות וציודים

א השתא משמע דבטל
ולעיל גבי תלתון קאמי
ר"מ כל שדרכו למנות
לרש"ל צ"ל הא ידידה
הא דרבינא תוסי יוניס
(גליון: ב) כפי הנראה
צריך להגיה לכד **פום**
של איסור מעלין אותו
וכו', ועיקר רש"י:
ג צ"ל לבטל עם הפומין
(דבש בתר: **ז**) בדפוס
זא: ס"א גם את
הבן: רש"ל (גליון:)

ליקוטי דש"י

[illegible]

ביצה

פרק ראשון

ביצה

ד.

מאה פומין של היתר שיהא
רוחץ כאלו לטירות של כל
צשל שולים ונמנחו כולם
לוח את לטירה שעל הפה

אומר⁶ רואין את העליגות כאילו הן פרודות
התחתונות מעלות את העליגות ר' יהושע
אומר * אם יש שם מאה פומין יעלו ואם לאו
הפומין אסורין והשולים מותרין ר' יהודה
אומר ר' אליעזר אומר אם יש שם מאה
פומין יעלו ואם לאו הפומין אסורין והשולים
מותרין ר' יהושע אומר אפילו יש שם שלש
מאות פומין לא יעלו דרסה בעגול ואינו
יודע באיזה עגול דרסה דברי הכל יעלו דברי
הכל ייגזר פלוגתיהו אמר רבי פפא הכי
אמר ר' יוחנן דרסה בעגול ואינו יודע באיזה עגול

קאמיר'ס פערמאנאנציע פארמאט פארמאטירט דאס
ענגליש דורשט א צעפונג אי דרום דברי
הכל יעל רב איש אמר ילעולם ספק יום
טוב ספק חול הוי דבר שיש לו מתירין וכל
דבר שיש לו מתירין אפילו בדרבנן לא במיל.
תניא ^א אחרים אומרים משום רבי אליעזר
ביצה תאכל היא ואמה במאי עסקין אילימא
בחרנגולת העומדת לאכילה פשיטא דהיא
ואמה שריא אלא בחרנגולת העומדת לגדל
ביצים היא ואמה אסורה א"ר זורא תאכל
אוגב אמה היכי דמי * אמר אביי בגין שלקהא
נשחטת נשחטת דרבי דלאכילה עומדת לא
נשחטת הוכחה דלגדל ביצים עומדת רב
מרי אמר גוזמא קטני דתניא ^ב אחרים אומרים
משום רבי אליעזר ביצה תאכל היא ואמה
יאפרוח וקליפתו מאי קליפתו אילימא קליפה
מממש קליפה בת אכילה היא אלא אפרוח
במליפתו עד כאן לא פליגי ^ג רבנן עליה

נימא קסבר רב קדושה אחת הן. מימנה לימא דקסבר שמי קדושות
הן אלא טעמא הוי מגו דאתקנא לדין השמשות דשמא
יזכיר שם הוי אתקנא לכולי יומא דיוס שני וי"ל דלא אמרינן מגו
המשות יזכיר שם שהוא לשעבר דלוקא להנא אמרינן הכי כגון דין השמשות
דמחליל יזכיר שם טוב וזו הוי השמשות
דשם שמה שמה הוי וזימא דהא
בסוכה (דף י.) אמרינן גוי סוכה
אסורין עד מוצאי יום טוב האחרון
של חג שהוא יום תשיעי שהוא ספק
יום שמיי ועל כרחיך טעמא משום
דאתקנא לדין השמשות דשמא יזכיר
שמיי הוי וזימא לשעבר וי"ל דמוקנא
מחמת מזה שאני דמפרש טעמא
התם^ב דילמא ממרחמיא ליה סעודה
ואכלי צוה והתם אמרינן אפילו
לשעבר אכל הצה מוקנא דמחמת
אסור לא אמרינן הכי^א :

אילן

וְחִימָה הָיָה אֲמִרְתִּי^ק בַּל
הַיְכָל דִּמְתּוּלָה הַיְכָלָה מִתְחַמְּלָה
אֲמִרָה לֵה וְאֵם כֵּן כְּשֶׁחַל יוֹם טוֹב
לְגַמְרָה הִנֵּה וְהִבֵּינָה נוֹלֵד בְּשֶׁמֶת
הָיָה עֲנַמְרֵת בְּיוֹם שְׂשׂוֹף וְחַל וְאֵם כֵּן
מִמָּוִי הִכְנֵה אִיכָּא וְיִי' לְדִמְלֵךְ מִקּוֹם
כְּשֶׁנוֹלֵדָה בְּשֶׁמֶת הָרִי וְזוֹ הִכְנֵה דָגֵם
בְּשֶׁמֶת לִידָה יִי' הִכְנֵה וְעוֹד יֵשׁ לְוִמֵּר
דִּמְיוֹן דָּאָם נוֹלֵדָה בְּיוֹ"ט הָרִי וְזוֹ אֲסוּרָה
אֵם נִאֲמָר כְּשֶׁנוֹלֵדָה בְּשֶׁמֶת הָרִי הָיָה
נִמְוִתָּה בְּשֶׁבִיל אֲחֻתָּה לִידָה שְׂרָפָה אֵם
כֵּן הָרִי שְׂמֵת מִמֵּין לְיוֹם טוֹב:

רבי יחודה אומר משום ר' אליעזר

עדיין היא מחלוקת. ואע"פ
דפירשתי לעיל^ט דר' יהודה סבירא ליה
ללא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה מ"מ לא
קשיא מהבא דהא ידיה והא דרביה:
ותנן

העולם אבל היכא דלא ינא
גחמא הכא נמי תאכל היא
יגולדה בזה אסורה בזה ור'
סבר רב קדושה אחת היא
אליעזר דאמר שתי קדושות
ליה הכנה דרבה ורבי יוחנן
אכל ביו"ט כיום טוב תאכל
היא מחלוקת שב"ש ואומרים
יב אדא בר אתבה הוו ליה
ליה מאי לאמטוניהו האידינא
לבה בר יוחנן אפילו ר' יוחנן
והתניא " אחת ביצה שגולדה
ותה לא לכסות בה את הכלי
פפא ואמרי לה ההוא גברא
שבת ליום טוב אתא לקמי'
ותא למחר כ" דרב לא מוקי
ות כי אתא למחר אמר ליה
איכו

זיכו

צערענין צפ' בכל מערען (דף ע"ח:); דאמיר שתי קדושות הן ומעבר
תתקדש מיום טוב לשבת דסעודת שבת צעיר הזמנה מיום חול מגזרת
ש' אושפיזינהו, בעל הבית: מיר'ם לשבת, היום נולדו והיה רועה
ביום או לא: מאי דעתך, דפשיטא קר' דלמחר מיהא שרו משום
פילו ר' יוחנן לא שרי ללנות היום אלא לגומעה למחר אם היה י"ט
לא מוקי אמורא עמינה, לא היה מעמיד מתורגמן לפניו לדרוש
דהיינו לאחר סעודה עד מחר: משום שכורות, דרב אורי' היה
ין ושבר אל תשם (ויקרא י') וכחצי לזכרות את בני ישראל (ויקרא
ע"ב)

[illegible]

עין משפט
נר מצוה

כב א ג מ"י פ"ד
מהלכות תרומות
הלכה ו:
כג ד מ"ה פ"ה מהלכות
יו"ט הלכה ו' טו"ט א"ה כ"י
תקין טעוף א' טעוף י"ד
כ"י פ' טעוף א':
כד ה מ"ו פ"ו מהלכה
ט' טמא לאוין טא עה
טו"ט א"ה כ"י טכנ טעף:
ז וס' תקין טעף י'
כה ו מ"ז פ"ז מהלכות
טרוינן הלכה ה טמא
טעין א' טו"ט א"ה כ"י
טז' טעוף ט' טעף ז'

רבינו חננאל

[illegible][illegible]

רפה

ביצה

דף ג ע"ב - ד ע"א

פני יהושע

דמוקמינן לברייתא כשאר יו"ט א"כ הדרא קושיא לדוכתא, ויש ליישב וצ"ע ועיין לקמן בסוף הסוגיא:

בתוספות כד"ה ואחרות באחרות כו' ועוד אומר רבי יצחק ב"ר ברוך דגרם ליה שפיר והכי פירושו שנתערב גם האיסור דסד"א הואיל ואיכא כעין תרי רובא עכ"ל. ולכאורה נראה דוחק, אלא דבאמת מצינו לפרש בפשיטות דהאיכא רבותא טובא דודאי היכא שנתערב בפעם אחד אפילו באלף שייך להחמיר שיש כאן ודאי איסור מש"ה החמירו בו חכמים דאפילו באלף לא בטיל דכיון שדבר שבמנין הוא עשאוהו חכמים כעין קבוע דאורייתא כמכואר בפוסקים, משא"כ היכא שנתערבו תחלה אפילו חד בתרי דמדאורייתא בטיל ומותר לאכול שלשתן א"כ הו"ל כאילו נסתלק האיסור לגמרי וכמאן דליתא דמי וא"כ אפילו נתערכה אח"כ כולם כאחד לבין אחרים ס"ד אמינא דשרי כיון שאין כאן תערובת של איסור דאורייתא כלל אחר שכבר חזר להיתר, כן נראה לי נכון ודו"ק היטב:

דף ד ע"א

בנמרא רב אשי אמר לעולם ספק יו"ט ספק חול הוי דבר שיש לו מתירין כו'. ולכאורה יש להקשות מכאן על שיטת

הר"ן ז"ל בנדרים [נ"ב ע"א] והובא בפוסקים דטעמא דדבר שיש לו מתירין לא בטיל משום דהו"ל מין במינו כיון שכולן סופן להיות מותר ובכה"ג אפילו רבנן דר"י מודו דלא בטיל דדמי לגמרי לדם הפר ודם השעיר ע"ש באריכות, א"כ לא שייך האי טעמא אלא לענין תערובות כמשהו משא"כ לענין ספיקא דלא שייך ה"ט אם כן למה נחמיר בדבר שיש לו מתירין בדרכנן, וצ"ע ליישב:

שם אילימא בתרנגולת העומדת לאכילה פשיטא דהיא ואמה שרי. ועיין פרש"י דכב"ש ס"ל, מיהו קשה הא ר"א אית ליה הכנה בפרק בבל מערבין [עירובין ל"ח ע"א], וי"ל דנהי דאית ליה הכנה ואוסר ביצה שנולדה ביו"ט אחר השבת מ"מ אפשר דביו"ט בעלמא לא גזרו אטו יו"ט אחר השבת. מיהו בלא"ה י"ל שאחרים סברי דטעמא דר"א בעירובין משום דאסור למיקני שכיתה ולא משום הכנה, וכמ"ש התוספות שם:

בתוספות כד"ה אלא בהכנה דרבה וכו'. ותימה דהא אמרינן כל ביצה וכו' עכ"ל. קצת קשה דילמא טעמא דרבה דכיון דשייך הכנה בכיצה שנולדה ביו"ט שאחר השבת מש"ה גזור נמי בהנך דמיתילדין אתמול בשבת לאסרן ביו"ט כדאמרינן לקמן [ע"ב] דגזור רבי יוחנן האי גזירה גופא גבי עצים שנשרו, אלא דהא מסיק ר"י שם דבכיצה לא שייך למיגזר כן כיון דחזיא ביומיה ולא שרינן ליה עד למחר מידע ידעי וכו' וא"כ מנ"ל לתלמודא הכי דר"י לית ליה הכנה דרבה דילמא אית ליה אלא דלא משמע ליה לגזור בכה"ג אלא על כרחך פשיטא ליה לתלמודא דטעמיה דרבה לאו משום גזירה דהכנה אלא הכנה גופא שייך בנולדה בשבת לאוסרה ביו"ט וק"ל ומה שיש

לבך נראה לענ"ד דהא דקאמר לרבה ניחא היינו אף בשבת ויו"ט דעלמא דכיון דביו"ט אחר השבת מיהא הוי דאורייתא וספיקא אסורה א"כ ביו"ט דעלמא שגזרו חכמים על ודאי כיצה שנולדה משום הנך גזרו ג"כ בספקן משום לא פלוג, ובכה"ג מצינו בכמה דוכתי דכל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון ואפשר דאי לא הא לא קיימא הא, משא"כ להני אמוראי דלא משמע להו לגזור יו"ט דעלמא אטו יו"ט אחר השבת אלא שגזרו ביו"ט משום פירות הנושרין דהוי נמי מדרבנן א"כ מקשה שפיר, והיינו נמי דלא מוקי לה כר"א דנהי דאית ליה לר"א הכנה מ"מ לא מצינן לומר שגזור יו"ט דעלמא אטו יו"ט אחר השבת כמו שיבואר. והא דלא מוקי לה בטעמא דמוקצה היינו משום דמוקצה גופא מדרבנן, והא דקתני לקמן כמשנה [נ"ד ע"א] דמצודות חיות ועופות שספקן אסור אפשר דמשמע ליה משום טעמא דהכנה לרבה, ומכ"ש דאתי שפיר טפי לשיטת רש"י שכתבתי לעיל דהכנה דרבה היינו דמוקצה דמחוכר או נולד מדאורייתא הוי א"כ פשיטא דלא קשיא מידי, והא דלא מקשה שפיר נמי לר"נ היינו משום דבלא"ה איתותב דהא אקשינן עליה וליפלגו בתרומיהו ולא משני מידי, כן נראה לי ודו"ק:

בפירש"י כד"ה דספק טריפה ספק נולדה מתרנגולת טריפה כו'. ולא ניחא ליה לפרש לביצה שנולדה מתרנגולת ספק טריפה דאפשר דס"ל דבכה"ג מקרי דבר שיש לו מתירין אם תטעון התרנגולת לאחר כ"א יום וועיין בקונטרס אחרון, ומש"ה ניחא ליה לפרש בכה"ג שאין אנו יודעים אם נולדה מתרנגולת טריפה או מכשרה. ומה שכתב רש"י ז"ל עוד כזה הדיבור דלאו ביו"ט קאי ואידי כו', לולי פירושו היה נראה לי לפרש דקאי שפיר נמי אנוולדה ביו"ט ולענין טלטול דאיירי בה רישא דברייתא דכיון שהביצה היא ספק (*) דאורייתא ואינה ראוייה לאכילה וא"כ הו"ל מוקצה לר"י, דהא הך ברייתא ע"כ ר"י היא מדקתני אחד שבת ואחד יו"ט, כן נראה לי:

בנמרא אי הכי אימא סיפא כו' אלא בשלמא ספק יו"ט כו' הוי דבר שיש לו מתירין. לכאורה יש לתמוה כיון דהמקשה אסיק אדעתיה האי סברא דדבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטל א"כ מאי קשיא ליה מעיקרא ספיקא דרבנן הוא ואמאי לא אסיק אדעתיה דלענין ספיקא נמי יש להחמיר מהאי טעמא גופא שיש לו מתירין כדמסיק רב אשי לקמן דמסברא ודאי יש להחמיר יותר בספק טריפה מכתערוכת אחד באלף שאינו אלא חומרא דרבנן בעלמא. מיהו לפי שיטת מהרש"א שכתבתי בסמוך דהא דקאמר בשלמא לרבה היינו משום דמוקמינן לה בשבת אחר יו"ט א"כ מצינו למימר דיותר יש להחמיר בדבר שיש לו מתירין באיסור דאורייתא אפילו באחד מאלף ממה שנחמיר בספיקא דרבנן משום דבר שיש לו מתירין, משא"כ לפי מה שהוכחתי בסמוך דלרבה נמי לא הוי אלא גזירה דרבנן כיון

דבֿר־בֿא שְׁבוּעַ. שֵׁשׁ.
אֶחָד מֵעִשְׂרֵי יְרוּשָׁלַם
כָּל הַנֶּכֶם לַיָּמֹו רַעַב
כָּלכָּל הָיָה יוֹאֵל אֶת
(כְּתוּבֹת סב:). כִּבְּא.
פָּתַח [מִרְיָא כה.]. יוֹדֵעַ
צִדִּיק נֶפֶשׁ בְּהַמְתָּ.
מֵה נִהְמָו וּבְנֵי צִיּוֹ
לְרִיכִים [מִשְׁלֵי יב, יז]. שְׁלֵי
וּשְׁלֵבֵם שִׁיחַ הָוָא.
תּוֹרָה שְׁלֵמַתְהִי אֲנִי
וּשְׁלֵמַתְהִם אֲחֵם עַל יְדֵה
הָוָו (וְכַתּוּבֹת סג.).

כ"ה בכמה
בסיתרא. ובכתובות
בצנינא: [ב] ברוב
כתה"י. ופכירוש
הר"ן. וברשי"י
לפנינו
[ג] בכתובות
"זוגי" וכן
מיכמות סב: ע"ש
(גליון) צ"ל יודע
צדיק דין דל"ם (משלי
כט ז) והג"י "נפש
בהמתו" טעות הוא
(שטמ"ק. וכו"ה בכתה"י

דלי ציפתא ואמר ליה לשלוחא חזי מוא איכא מיהו לא ניחא לי דאיתחני בתדין עקיבא איתקדשת ליה ברתיא (דבר) דכלבא שבוע שמע (בר) כלבא שבוע אדרה הנאה מכל נכסיה אזלא ואיתנסיבה ליה בסיתוא⁶ הוה גנו בי תיבנא הוה קא מנקיט ליה⁷ תיבנא מן מזייה אמר גלה אי הווי לי רמינא לך ירושלים דדחבא אתא אליהו אידמי להון כאנשא וקא קרי אבבא אמר להו הכו לי פורתא דתיבנא דילדת אתני ולית לי מידעס לאגונה אמר גלה ר' עקיבא לאנתתיה חזי גברא דאפילו תיבנא לא אית ליה אמרה ליה זיל הוי בי רב אזל (6) תרתי סרי שנין קמו דר' אלעזר ור' יהושע למישלם תרתי סרי שנין קא אתא לביתיה שמע מן אחורי ביתיה דקאמה גלה חד רשע דרבייתהו שפיר עביד לך אבוקי חדא דלא דמי לך ועוד (3) [שבקך] ארמולות חיות כולהון שנין אמרה ליה אי צאיית לדילי ליהוי תרתי סרי שנין אחרנייתא אמר הואיל ויהבת לי רשותא איהדר לאחורי הדר אזל הוה תרתי סרי שני אחרנייתא אתא בעשרין וארבעה אלפין זוגי⁸ תלמידי נפוק כולי עלמא לאפיה ואף היא קמת למיפק לאפיה אמר לה ההוא דרשיעא ואת להיכא אמרה ליה (8) יודע צדיק גנבש בהמות⁹ אתת לאיתחזויי ליה קא מרחן גלה רבנן אמר להון הניחו לה שלי ושלכם שלה הוה שמע (בר) כלבא שבוע אתא וואיתשל על גידריה ואשתרי¹⁰ ואשתרי (4) מן שית מילי איעתר רבי עקיבא מן כלבא שבוע מן אילא דספינתא דכל ספינתא

מֵאֵי אֵיכָא. מַעֲשֵׂה נָסִים¹⁵ הוּא נָסִים:
 בְּ מַעֲשֵׂרוֹתֶיהָ: רְמוּנָא דְּךָ יְרוּשָׁלַם
 שְׁלֵם מְזוּיָר צִה. וְהִכִּי עֲבַד לֵה כְּלִיאָתָא
 אֲתָא אֲלֵיהּ אֲדָמִי דְּהוֹן כְּאִנְשָׁא. כְּדִי
 לִנְחֹם אוֹתָם וּלְהַרְאוֹת לָהֶם שֵׁם עֲנִים
 יוֹתֵר מֵהֶם: דְּלֹא דְמִי דְּךָ. שְׁאִמְרִי
 דְּוִמָּה לְךָ מִמַּשְׁפָּחָה מְסוּבָה מְנוֹחָה:
 וְאֵת דְּהִיבָא. שְׁלֵה אִיז לֵה צְנִידָם
 רְחוּמִים: יוֹדֵעַ צְדִיק נִפְשׁ בְּהַמְתָּ.
 יוֹדֵעַ הוּא זְהוּ¹⁶ שְׁנַלְטֵעֲרִי בְּצִינְלוֹ:
 שְׁרִי וּשְׁלֹבֵם שְׁלֵה הוּא. תּוֹרֵתִי
 וְתוֹרַתְכֶם בְּצִינְלָה הִיא שְׁתַּמְנָה לִי
 עָלָה לְמַחֵל לִי רַב: אֲרִיל דְּבִינָתָא.
 בְּכַל סְפִינָה הִיא עוֹשִׂין דְּמוֹת אִיל מִעַן
 לִנְחֹם וּלְסִימֹן שְׂתַּחֲלָה הַסְפִינָה קָלָה
 בְּהִלְיָתָהּ כְּאִיל וְהִיא מִמְלַחֵן אוֹתוֹ
 דִּינִי וְהִיא: רְבֹן גְּזוּא. מִיַּעַר הַעֲשִׂיָּה
 לְהַנְעִי צְחוּלָה מִמּוֹן הַסְפִינָה
 כְּדִלְמִירְקִין (ר"ה ו.) צִי גִזָּא דְּרַחֲמָנָא
 לְשׁוֹן אוֹרֵר: רְבֹן בּוֹדְרוּנִיתָא. פִּעֵם
 אֲחַת הוֹרְכֵר ר"ע וְתַלְמִידֵיו מַעֲוֹת
 וְהִלְכוּ אֲלֵל מַטְרוֹנִיתָא אֲמַרָה לוֹ לִר"ע
 הִרְיִי מְלוּוֹה אוֹתָךְ וְתַהִיָּה אֲחֵה לְוִוֵּה
 וְהַקְצִיָּה וַיֵּם עֲרִבִים בְּדִבְרִי קִצֵּב לֵה
 זְמַן לְפִרְעוֹן וְכַשֶּׁהֲגִיעַ זְמָנָה הִלְכָה
 אוֹתָהּ מַטְרוֹנִיתָא עַל שַׁפַּת הָיִם אֲמַרָה
 רַב־ש"ע גְּלוּי יוֹדֵעַ לְפִנְקִי חֲרִיב עוֹלָה
 וּלֹא הִיא צִדֵּר לְפִרְעוֹת שְׁרִי ר"ע אֲמַרָה
 שְׂתַּחֲלָה עֲרִב צִדֵּר מִיַּד נַשְׁמִיתִים בְּרוֹ
 שֶׁל קִיסָר וְנִטְלָה אֲרָגוֹ מִלֵּא אֲבָנִים
 טוֹבוֹת וְדִינִרִי וְהִיא חוֹרֵקָה לְחוּךְ הָיִם
 וְהִים הִצִּילָתוֹ בְּמִקּוֹם שְׂתַיָּה אוֹתָהּ
 מַטְרוֹנִיתָא יוֹשַׁבַת עַל שַׁפַּת הָיִם מִיַּד
 נִטְלָה אוֹתוֹ אֲרָגוֹ וְהִלְכָה לֵה לִימִים
 נִתְרַפֵּס ר"ע וְצִה לוֹ אֲלֵל הִהִיא
 מַטְרוֹנִיתָא וּמַעֲוִיתָא צִדֵּר לְפִרְעוֹן
 חוֹצִי אֲמַרָה לוֹ חוֹרֵתִי אֲלֵל
 הַעֲרִב וְהוּא פִּרַע כָּל הַחוֹצִי וְהִיא
 לְךָ מַה שְׁמָן לִי יוֹתֵר וְנִמְאֻתוֹ
 מִמּוֹן שְׂהַחֲוִירָה לוֹ נַחֲעֵשֶׁר ר"ע:
 וּמִן

(6) גמי' אול הוה מרתי
סרי: (3) שם (2) שם
שביק ליד ארבעות
חיות: (3) שם (2) ואסתר
מן בנסתי מן שית חיל:
(7) שם עבדני אול שם
מן עילת: (8) שם אמרו
ימי יעבד: מרלת:
(1) שם טענת אסתר ויליה
דמן דסרוקיתא ויליה
שעקא ובי' נסחא
ויבאט ומן מנורויתא
כליל: (1) רש"י ד"ה
מחל דלתו ובי' טעם סרי:
ואסתר מ"ה ואת
להיבא, שלא היה לה'
בגדים אדומים סרי:
(2) רש"י ובי' אלתו ובי'
שטן לכן את מן עין
על איל אלתו דגמרי
עבא וי' עשין:
(3) ד"ה אמרו ובי' דג
סרי' ואסתר מ"ה יעבד
מרלת:

(א) יודע צדיק גפיש
בהמתו ורחמי רשעים
אכזרי: [משל יב, י]

יבא. ששכחו לחזור חזי על פני שפת הים ומאלו רבי עקיבא: וכן גוואז. מיצה: ארבעה וזוי לפספסאי. לזרירי הים לריוח: ארית: לִי מרדס. הצילו לי שום דבר: (ט) מרדס עליה. ימתן אלונינו עליו עד שנבא לך יתר: דוימנא חדא מבעה ספיתא. וכל ממונא דהוא נספיתא הוא מונח צההוא גוואז: וכן מפרוניתא. שפעם אחת האלרכו חכמים ממון הרצה לצית המדרש ושיגרו את ר' עקיבא אלל ממרוניתא אחת ולזה ממנה ממון גדול וכשתנה לו אתמה לו מי יהיה לי ערש שתפסעו לי לזמן קצוב אמר לה מי שתארה אתמה לו התצ"ה והים שהיה צהה על שפת

יש לינו ערבות. מה עשה הקב"ה שלח רוח שטות בצחו של קיסר ונעלה קופסא מלאה זהב ומרגליות ושלחה על פני המים והרוח הביאהה לפני אחיה מערובותיה ונעלמה. וכשעמד ר"ע מחלוץ נעל צידו המזון והציאו לה, אמרה לו

”בלבבו” ו”נכנס” ו”נטל” ו”זרק”: [נ] נסים היה כצ”ל והס”ד. ומה”ד הוא נקיט מן מזייה (כתה”י, רב”א והג”ש):

אף על פי פרק חמישי כתובות

סג.

עין משפט
נר מצוה

בז א ב מ"י פ"ד מהל'
 ארשות הלכה טו סמג
 לארין פה טוש"ע אה"ע
 סימן עו סעיף א:
בז ב מ"י שם הלכה יב
 טור ש"ע שם סעיף ב:
בב ד מ"י וסמג שם ומ"י
 פ"ב מהל' יצ"ס
 ומלכה הלכה י סמג עשין
 נא טוש"ע שם וס' קסה
 סעיף א:

תוספות ר"ד

[illegible]

אדערטא דגברא רבה מי נדרת, וז"ת והלא אסור לפתוח בגולת
לדאמרינן גזדרים צפ"ר חלעיוז (דף קד.) כיול אמר
קוקים שאני נהנה לפלוני וענשה סופר כו' וי"ל דהכא לא חשיב גולת
כיון שסלק לבי רב דלרין הוא גזולק לענשה אדם גדול כל נמי
כגון דלמדי נדרו דבירב עשרים שאני
שנדר על דעת אס לא יעשה סופר
דענינן וז לא הוא נולד דמתנן בפרק
רבי חלעיוז (דף קד ע"ב) קוקים שאני
נושא את פלוניע עשרים שאני לא אמר לו כי
מת או עשה תשובה כו' ופרין בגמ'
מת נולד הוא ויה"ע עשה תשובה ומשני
אמר רב הונא ענשה כחולה נדרו
דבירב ורבי יוחנן דלמדי החס דענינן
אמר לא משום דשמיא לאחולה נדרו
דבירב אלא דלא חשיב ליה כחולה
נדרו דבירב: **ברתיה** דר' עקיבא
עבידא יהי לבן עמי הכי. וז"ת והלא
צפ"ר קמא דקטורה (דף קד:) פריך והלא
איכא פן עולא דלא נסיב ופירשט
לישנא דמשני נסיב ופירשט אחי שפיר
יש לומר דאע"ג דקדאמר הכא דעבידא
הכי לבן עולא מ"מ לא נשאה איה
דליריבין: **פוחתין** לה ז' דירין.
דירושלמי: מפרש כנגד טעם מללכות
שהאשה עושה לצעלה וגי' המורד
דמוסקטין עשה דירין מפרש כנגד
שאני כחולתו ועינמה ויה"ש"ט עליו
(ג) און קוקר כן דלא עני בגמרא.
מה ין מורד למורדת ומפרש טעמא
אחריעא: **רב** הונא אבר מתשמיש.
אבל ממלכא לא הוא מורדת דרב
הונא לעצמיה דלאמר (דף קד ע"ב)
יכולה אשה שתאמר לצעלה איני
נחיות ואני עושה ור' יוסי בר חנינא
סבר כר"ל וליכא לימורד דקסבר כרב
הונא דלאמר שכולה אשה שתאמר
לצעלה כי' מורדת ממלכא היינו
מבוגר הכוס והלכעת הכנסה והכנסה
פניו ידיו ורגליו למתאבדא דחייבת
אפילו אמרה איני נחיות ואני עושה
מיד דהוא חיושבנן כקדאמר דלחייבת
צפ"ר חלץ נראה שפאס מורדת אלא
מהמלכות המפורשות במגמ"י ועוד
מקדאמר בסמוך: חולה בת מלכא
היא ואחין מלכות אפילו חולה יכולה
לעשות חליה חולה כל כיון שכולה
אפילו תשמיש איה הוא חלמינו דלא
אלי

וַיִּקְרַע מַעֲשֵׂה יְדֵי אֵל אֵל שָׂר מַלְאָכֹת כְּגוֹן טוֹמֵת וְאֹפֶס כו' עַד
שֶׁהָיָה יְדֵי מִרְי דְּקִיָּין וְשָׂר מַלְאָכֹת כְּגוֹן טוֹמֵת וְאֹפֶס לֹא שִׁיךְ
מִכָּל ו' מַלְאָכֹת וְכִי עַבְדָּא שָׂר מַלְאָכֹת פּוֹמְחִין לֵי מַעֲשִׂית כְּזָמֵר
וְיִרְאֵה הָדוּא הָדִין טוֹמֵת וְאֹפֶס וְהָא שִׁיךְ מִיִּקְרַע מַשּׁוּ דְּלִיבִי
וְיִין וְהָדוּא מִבְּצֵי מִיִּרְאֵה יֵשׁ לְדוֹת לְדִלְכָּא לְמִינֵי דְּלִדְוֹקָא קִדְּרִי
קֹס נִרְאֵה דְּכִי אִמְרֵה אִינִי נִיזוֹת וְאִינִי עוֹשֶׂה דְּפִטוֹרֵה מִכָּל הַמַּלְאָכֹת
וְהִנֵּה נִיזוֹת וְאִם תִּחְזֹר מוֹרֶדֶת מִמַּלְאָכָא תִּחְזֹר פּוֹמְחִין לֵי הַכְּמוֹתָה
כִּיִּין לְדוֹת רֹדֵה לְעוֹשֶׂה אִי ע"י כִּפֵּיִי תִּשְׁבִּיעַ מוֹרֶדֶת פּוֹמְחִין לְדִין
וְיִין מוֹרֶדֶת רַבִּי אִינִי שְׂמִי אֵלֶּה שְׂמִי רַבִּי עֲמֹל לְגַמְדִּי מִיִּקְרַע וְ
מוֹרֶד מַמְלַכָּה וְיִמְהוּ דְּקוֹטֶרֶס פִּירֵס מַשּׁוּ דָּן וּמַפְרֵס הוּא כְּגַד
וְהוּא גַם יֵשׁ לְדוֹת כְּמוֹ שְׂמִירָה רַבִּי לְפִלְחֵה הִינֵּה עֲזֵרֵת הַקִּרְקַע
לִי עֲמֹל אִינִי חִיב: **וְהָאִמְרָא** רַב הָאִמְרָא אִינִי וְאִינִי מִפְרֵס
דְּקִמְרֵה דְּכַפּוּרֵי אִוֹתוֹ הִלְיֵה וְיִכְבּוֹה לֵי אֵל מַנִּי לְמַפְרֵס לְדִלְעִיִּה
כִּיִּין לְדוֹת רֹדֵה לְזוֹהֵה אֵלֶּה עַל יֵשׁ לְפִיִּי הָאֵלֶּה לְדִין עַל דֵּי
וּמִפְרֵס וְאִם תִּחְזֹר לְמִאֵן לְדִמְרָא מַשְׁמִישׁ מִנִּי תִּקְשֵׁי דַּעַל כְּרַחֵךְ
תִּתֵּה וְתִחְמַעַן כִּי מִיִּירֵה וְיֵשׁ לְזוֹר דְּהוּא מִנִּי לְמִינֵי וּלְעוֹמְעִין:

קא מדרבנא. את ממתנהג: שיבבנא, השמיטות: שלי ושלשם שלי
הוא. מורה שלמדיא אלי ושלמדחא אהם על דיה הוי: שקי מנא.
גלי וין כליונא צא להלחם: איסורא. צלומא מריצה: לא מר איפסק
להלחמא מר איפסק. לא אלנו סעודה^ט ויס הכפורים שמפסקא צא אפילא
התענות. סעודה אחרונה של כרנב ט'
נמצא ויהי"ק קרי סעודה המפסקא
משמפסקים צא נצמ' טענינ (דף ז):
מבית' הבורח: ביה בניה. נצמ'
מזמור: מנחם: טרשיציק. גמרא^ט
מפרש: צא כר כותבחה. ואמר כן
הו' נגט ויואלה נלא כחוצה אל
שליטא משה לפסוק על הנכסים שנפלו
לה מצח איהם ולהפסידם ממנה:
מלי ששש צדירים. גמרא^ט מפרש מלי
הוא מינה דיה: נב' באור
איינו ון. דהיינו חמת מלאכה: ודאמר
ר' יוציא ומתנין מוספין מן וליט
מנא לאחור: ולי איפלוני ביה
שמה יחזור ו' ובצמן ון שטן
ומחזיקין עליו שמחור ו'
מוספין על כחוצה: אחת ז'. כולן
סוות בחור מרד ופילו שיה נדה אז
מנא ולי מרדל: איפלוני. שאלמה
אז אהא: ה'ג ששש מ"ד מתשמיש
ששיר אה מ"ד מ"ד מ"ד מ"ד
ויהי ב' מ"ד אה. בשלמא ל"ד
ומתשמיש שפיר ולי משוס נדה ללא צח
ששמיש איה אלו דומה מ' ט' על פת
נפלו מ' כדלקמן^ט אלא למאן דלמא כ':
דלמא

ששמע אבדוהי שקל מנא ונפק לאפיה אמר ליה זונתך^א מנא
 ליה ינתך נזכרת אישרוד לא מר איפסיק ולא מר איפסי
 על כעלה פוחתין לה מכתובתה^ב שבעה דינרין^ג בשבת
 וטרופעיקין עד מתי הוא פוחת עד כנגד כתובתה ר' יוסי
 והולך עד שאשם^ד תפל לה ירושה במקום אחר^ה ונבה
 אשתו^ו מוספין לה כתובתה שלשה דינרין שבת ר'
 טרופעיקין^ז גמ' מורדת ממאי רב הונא אמר^ח מתשמר
 אמר ממלאכה תנן וכן המורד על אשתו בשלמא
 למאן דאמר ממלאכה מי משועבד לה אין באומבא
 רב האומר איני זן ואיני מפרנס וצאי ויתן כתובתך
 מייתי^ט אחת לי ארוסה ונשואה ואפי' נדה ואפי'
 בשלמא למאן דאמר ממלאכה שפיר אלא למא
 בשבת תשמיש היא אמר לך^י אינו דומה מי שיש לו
 אבא דאמר^{יא} בשלמא למאן דאמר ממלאכה שפיר

ואמרתי איני מיוזנת ואיני עושה לא מפקעת עממה אלא ממעטת אמר ש
רמי' שפיר סבר כרז הוול וכן משמע קלה דקר לעיל (דף קי. ע)
אמרתם אצל אין נראה אלא כי אמרתי איני מיוזנת ואיני עושה פטור
נדה' בנתימין (למק' סד.) ואם ראייה מיוקפת פוחתין לה מנעשה
במשהרה אותה על ידי שלש דאיה יכולה לעשות לו מלאכה אחת
מיוקפת ומשום טעמה מנעם חלז פוחתין לה מנעשה רייה אצל מכל
שקשה לה עשה לו מלאכות אחרות אם כן לעולם לא תעשה לעמ' וצדא
ליוקפת פח' (למק' סד.) דהא יכול לנפח מנעשה רייה לריש לעמ' וצדא
לשקש' אלא' דר עס נחם בכפיה' (א"ח): **באומר** איני זו ואיני בפרגס.
לעשות מלאכה אחרת כדי לזון את אשתו דלס לא כן מה עין זו לא
למלאכה של אלה ועוד הוצא ראי' מדכתבין בצדוה' וזל' אפלה' כי'
פירוש' אחרת ונחם שדאדור את הדסה ואצא מוונות לציב אצל ה'
וציא ויזן בחובה. משמאל דפליג עליה דרז בצוק המדר' (למק' דף קי. ע)
ואיני שפיר דל"ט' שפיוני אותו על כרחו לזונה מכל מקום שפיוני
נחם בכפיה' אחת אצל לרז שפיוני אותו לגרשה מיד מה שפיוני
מורד מתחשין וזן כופין לה' וזל' דלסו לעולם ויסיפ' על כן

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) לקמן דף ע"ג.
(ב) [לקמן סד,]. ג) [לעיל
סב: וש"נ]. ד) סד:
(ה) עמוד ב, (ו) ה"ח,
(ז) לעיל נט; (ח) שמות
כא י, (ט) סד; י) לעיל
סא, (כ) ל' הגמ' ב"ק כח.
י"ב ב' צט; (ל) לעיל נח;
(מ) לקמן עז ע"א.

הגהות הב"ח

(ה) תד"ה פותחין ב' ימים"ס שלנו אין סוכה. נ"ז ומימה דהא האי ש"ס שלנו אינו אלא במורדת ממשמיש ויירושלמי לא קאמר אלא למורדת מחלוקה.

תורה אור השלם

(א) יִדַּע צְדִיק וְפֶשַׁע
בְּהִמָּתוֹ וְרַחֲמֵי רִשְׁעִים
אֲבוֹרִי: [משל יב י]

הגהות וצינונים

[illegible]

ליקוטי רמ"י

וידע צדיק נפש
בהמות, מה באמתו ונפי
ביתו לזכרים (שפיל יב, י).
לדלמי דעלוי איה
ידעה דר' עקיבה איה
ואמרה ליה ללן מחגיגה
בעיניה ואיה דלמרי ללן
ללן דעה אלף איה קא
למרה דלדקי ללן מזה
למרי (גורם ג, ג) עד
בנגד כבודתה, לא
מימא כנגד מנה מאחיה
למדיהו אלף אף
המספסם פומחין והולכין
(לעיל ד, י).

[illegible]

הכל שוחמין פרק ראשון חולין

1

משפט
מצוה

[illegible]

ישיבת הרשום

[illegible][illegible]

אֲשַׁכְחִיָּה **הָיָה שָׂמָּה יָיִם כָּל מַקּוֹם שֶׁהָיָה מוֹזֵיל הַסֶּלֶם**
כָּל הָיָה אֲלֵינוּ וְאִי אֶשְׁכַּח לִימֵר כִּי בִּפְקֵי כְּמֵה
 מְדַלְקִין (שֶׁמֶךְ 77 ע' 1). בְּעִדָּהּ דְּרַבִּי שְׁמִעוֹן כִּי יוֹשֵׁאִי:
בְּרֹאשׁ הַר הַרְעֵיטִים **וְנִמְרֹסִים** **שֶׁ הָיָה עֲפֻלַּת מִכְסֵּם הָרֵעִיטִים**
 יִשְׁכַּח מִתַּת הָאֵלֶּה כִּזְכַּר בְּשֵׁם (מִנְהַשֵּׁת
 (נֶה): **אֲמַר עֵינִי נֶגֶשׁ אֲחֵה פִּירֵשׁ**
 הַיִּזְעוֹ, לְמַעַן עֲדֹקָה דְּקִרְאָה כְּמִנִּי אֵין
 חֲמִילָה בְּנִמְרֹסִים: **אֲיֵנוּ** **חֲוֶשֶׁשׁ**
לְשֹׁאֵר וְיִבְחִין שְׂבָה לֹא מִשּׁוֹם מַעֲשֵׂה
וְלֹא מִשּׁוֹם שְׂבִיעִית, מִשְׁמַע חֲדָמְלִין
 חִיפִין מְנַעֲשֵׁר **וְיוֹמָה** **דְּנִפְקֵי כָּא**
סִימִן (מִנְהַ 3) **תָּקֵן כֹּל שְׂחִיד מְנַעֲשֵׁר**
 מְטַמֵּא טוֹמְאָתָא אֲרֻכְלִים וְנִבְעֵהוּ וְהַיִּזְעוֹ
 (לְמִתָּן 77 ע' 1): **תָּקֵן** **וְהַקִּיפֵה מִטְּרָפִין**
 לְעֵטֶם חֲסִידֵיהּ חֲסִידֵיהּ וְקִזְמָרֵהּ בְּחִרְבָּה
¹⁰ **מִי קִיפֵה חֲסִידֵיהּ אֲלֵמָה חֲסִידֵיהּ אֵין**
 לֵהֶם טוֹמְאָתָא חֲסִידֵיהּ אֵלֶּה עַל יְדֵי חִירֹף
 אַע"כ דְּחִסִּיד מְנַעֲשֵׁר וְיֵשׁ לִימֵר דְּמִשְׁלֵם
 מִטְּרָפִין חֲסִידֵיהּ הֵכָּא לֹא קִיפֵי אֲלֵמָה חֲסִידֵיהּ
 אֲשֹׁרֵר וְשִׁבְעִית קִיפֵי אֵין חֲסִידֵיהּ דִּהָא
 בְּחִיחֻלֵּל בְּשֵׁמָה מִנִּי הִכְנֵה שְׂבִיעִית ¹¹

ות אשר לפניך ושמת סכין בלועך אם בעל נפש
ברבו שיועד להחיות לו מעם בין ואם לאו תבין את
ן בלועך אם בעל נפש אתה פרוש הימנו רבי יצחק
בהו לאתווי חמרא מבי כותאי אישכחיה ההוא סבא
הלך רבי יצחק וספר דברים לפני רבי אבהו הלך
לפני רבי אמר רבי אסי * ולא זו משם עד שעשאו
למאי אי לשחיטה ויין נסך מהתם גזרו בהו רבנן
ינייהו אתו רבי אמר ורבי אסי גזרו וקבלו מינייהו מאי
מר ר'נ בר יצחק * לבטל רשות וליתן רשות * וכדתנא
שבתו בשות מבטל רשות ונותן רשות * ושאינו
ינו מבטל רשות ונותן רשות מפני שאמר * ישראל
ת * ובעובד כוכבים עד שישכור כבוד אמר לו רשותו
ולת לך קנה ואינו צריך לזכות רבי יודא ורב אסי
ייתנו לקמיהו ביצים המצומקות בין רבי יודא לא אבל
יודא לרב אסי ולא חייש מר לתערובת דמאי א"ל * לאו
וד גזרו על תערובת דמאי ומסתייעא מילתא דרב אסי
בשבתו של פסח * צדיקים אין הקדיה מבאי תלהל על
ל שכן * נפק רבי יודא דק ואשכח דתנן * * הלוקח יין
לתוך האלונתית כרשינן לעשות מהן מחנין ערשים
ב משום דמאי ואין צריך לומר משום דאי והן עצמן
ל ולא גזרו על תערובת דמאי * והתניא * הנותן לשכנתו
לבשל * אינו חושש לשאור ותבלין שבה * לא משום
ועשר * ואם אמר לה עשי לי משליכי חושש לשאור
עית ומשום מעשה שאני התם * דכיון דקאמר לה עשי
בידים דמי פרס אמר שאני שאור * ותבלין דלמעמא
ולחלוף לא חיישינן והתנן * * הנותן לחמותו מעשר את
הוא נוטל ממנה מפני שחשודה מחלת * המתקלקל
אייר יהודה * רוצה היא בתקנת בתה ובושה מהתנה

והוא משום דליתיה בעיניה וכו' מערבות אייתי לקמייהו לא חשו
למלתה דגירסו עד שאל יתם על לב דגורו עליו ויבחר הגורם
לגלוטו (א) על ידי מערבות בעזריים וכן למת לאבן אלונתו
וזה (דף 3) בעיניו. ומאכל של גריסין^א ותבלין מעורבין בן וכן
חבר מעט הארץ בעיניהו שלא בתערובת חייב להפריש^ב דמאי
לא אמר לו המוכר לא הפרישי מהם: והם ענשם. וישארו מעט
לדור: ושמעתי. אשם עם הארץ: כיפה אצות. ומכר לו השוק
שאר מתוקן של שארן שדורן על הגול: עשה יי משייבי. המאור
דאמר ר' יהושע יי משייבי. כי כמו שנקטן ריחנה קודם מערבותן
שהוא מתוקן הכל ואלו עיקר ואפילו נקט קדרה מבושלת עם הארץ
עיקר: וזהו: אם הייטבן. דתתן אש מתוקן כל הכל שאר משעין
ההתקף. אם יתקבלן דתתן מתלשתי וכן למכר מעשר את שהוא
ואת שהוא שוה הימנה. שנה ההלכה אלאה מיתפסח: הנה
נכר שאר דעתה להחליף להטיב לו קף להרע אינה מזהירה:
ולתועה

[illegible]

אַת־מוֹשֶׁה בִּין תְּבוּן
 אַתָּה אִם יוֹדַע תְּלַמְּדוּ
 אִישׁ לַפֶּנֶךְ וּשְׁמַת מִן
 בִּן יוֹסֵף שְׁדֵרֶיהָ רַבִּי
 אִלֵּי לֵךְ כֵּאֵן שׁוֹמְרֵי
 רַב אֵינוֹ וּסְפֵר דְּרֵירֵי
 עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים גְּמוּזִים
 אֵינֵהוּ גּוֹזֵר וְלֹא קִבְּלוּ
 עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים גְּמוּזִין
 יִשְׂרָאֵל שׁוֹמְרֵי מִשְׁמַח
 מִשְׁמַח בְּשׁוֹרָה בְּשׁוֹק
 נוֹתָן רְשׁוֹת וּמִבְּטֵל
 קְנוּיָה לֶךְ רְשׁוֹתֵי מִבֵּן
 אִקְלְעוּ לַפּוֹנֵדָק דִּיאִי
 וּרְב אִמִּי אִכֵּל אִלֵּי רִיבִי
 אֲדַעְתָּא אִלֵּי וִירָא אִמִּי
 לְמִכְּלֵל אִסְרוּרָא ^אהִשְׁכֵּחַ
 דִּין צְדִיקִים עֲצוּן לֹא
 לֵחֵת לֵחֵת הַמּוֹרִים ^ב
 לַעֲשׂוֹת מִזֵּה רִסְיוֹן דִּין
 מוֹרְטִין מִפְּנֵי שֶׁהָיָה
 עֵשֶׂה לֵּאמֹר קְדוֹשִׁים
 שְׁבִיעִית לֹא מִשּׁוֹם ^ג
 וּתְבַלֵּין שְׂבָה מִשּׁוֹם שֶׁ
 לִי מִשְׁלִיכִי כִּמְאֵן דְּעֵיר
 עֵבֶר וַיַּעֲמֵמָה לֹא בְּמִי
 שְׁהוּא נוֹתָן לֹה וְאֵת
 הָתֵם כְּרִתְנִיא ^דמַעֲמֵמָה

לשבת (דף 6:); ב"ין. ואח"כ ערעטס ווערעטס ב"ין וואלכע ב"ין מאסר
למילתא: אשכנז. א"כ יארט דגורו חכמים על תעבורת דמיון ממחיר
בטוב: כסוגי: דא ואשכנז. דלמ גורו: דלמ חזקין המורורים. דסוס
פשוט"ן: כסוגי: דא וזמן אפקומדן דלמחזקין במחבת סוסים
רסוקין מעדשים אש"ט"ס סקין כל אלו לערב האול ונאין לידו
א"כ סקס האל כגון שלקוט מעם הארץ. ואין כ"ך לומר מאסר ודו
הארץ אל האולקין עמון אין כ"ך להפריש דמאי האול למחבורת
וקרדא ב"ש"י. וזמן אל המבלין אינו חושש מעם הסלפס ומחנה
והמבלין: חושש. וכ"ך להפריש עליהם דמיון ואש"ט"ס למחבורת האול:
ואח"כ כ"רס"ן דלמ על פי עשתא ועשית שולח: ושמעא א"כ ב"יט"ל.
דלמ נעשה שולח כסערדן אסור אכל ין מורעין וין צביס א"כ
שמא הסלפס: הגותן ל'מחזקת. סיטמו ל'ספות: מפני שחשודא ביה
סוקן לה דמי מתפלס ליה שלא יסא מבר זה טמן לפניה ממש
בדקתני שמעא. לטעוזה היא ממחזקת אכל על הגול כגון לאלד

מסורת הש"ס
עם הוספות

[illegible]

גליון הש"ס

[illegible]

נורה אור השלם

(א) וְשֵׁמֶת שָׁפִין בְּלֶעָד
אִם בַּעַל נֶפֶשׁ אֶתָּה:
[משלי כג, ב]

(ב) כִּי תֵשֶׁב לִלְחֹם אֶת
מוֹשֵׁל בֵּין תְּבִין אֶת
אֲשֶׁר לִפְנֵיךָ: [משלי כג, א]

၅/၇၁၁၁၁ ၅၇၁၁၁၁၁

בַּעַל נַפֶּשׁ. חֲסִיד [כ"א],
יִרְאֵה שְׂמִים הַחֲדָד עַל
[נִסְתָּן] [פִּסְחִים מ.], דְּרָמָה.
לֵדָא אֵלֵּי זֶמֶר רוּבֵּא וְלִקְחֵן
[י.א.], וְזִמְרָה רוּבֵּא אֲפֻן
מִיְצִיטָא. שְׁזֹר עַל כָּל
כּוֹחִים מִשּׁוֹם אֲחֻם שְׁמֵלָא
דְּמוֹת יוֹנָה בְּהַר גְּרִיזִים
וְיִהְיֶהשְׁמָחוּ לֵה [יְבִמּוֹת קִישׁ].
שְׁפִירָה דְּקִרָא. לֵעֲנִין
פִּסְטֹרֵי שֶׁל מִקְרָא [קִידוּשִׁין
פ.]. [הַמְשָׁר כַּעֲמוּד ב]

הגהות וציונים

א תיבת "ליה" ליתא בבחי' ובכמה נוסחאות מנפשי' הנוסח לישינו **נפשיה'** וכן הוא בירשי' כתי' דליתא תיבת "ליה" והפסק הנקודה ליה' [3] גיב' תיבת "נפשיה" [3] גיב' כקצת מ"ל לא גרסינן [תוהן רשוח" (שיטמק)]. וכן ליתא פערבוכן [3] [ציל דתי' [גליהן]. וכו' כהוגן בבחי' [7] בכמה כתי' נוסף והתיא [ולפ' תיבות "ולא גזור

החוקרים חשבו כי תוצאות כאלה הן אולי לא מפתיעות, אך הן מעידות על כך שישנה חשיבות רבה לשימוש במונחים מדויקים. לדוגמה, המונחים "התנהגות" ו"התנהגותיות" משמשים לעיתים קרובות באופן שגוי, ולכן חשוב להשתמש במונחים הנכונים. לדוגמה, המונחים "התנהגות" ו"התנהגותיות" משמשים לעיתים קרובות באופן שגוי, ולכן חשוב להשתמש במונחים הנכונים. לדוגמה, המונחים "התנהגות" ו"התנהגותיות" משמשים לעיתים קרובות באופן שגוי, ולכן חשוב להשתמש במונחים הנכונים.

[illegible]

המשך לשון הברייתא):
אבל אם אמר לה עשי (ש)
 וכ"ה בדפוס"ר: **פ** נ"ב נ"
 (שיטמ"ק, כת"י): **פ** לא
 (שיטמ"ק, כת"י): **ל** בהדו
נ נדצ"ל מאכל של **כרע**
 המהרש"א: **פ** צ"ל משו

קנב

בראשית לו וישב

אונקלוס

עוד שָׁנָא אֹתוֹ עַל־חֲלֻמָּתוֹ וְעַל־דְּבָרָיו:
ט וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלוֹם אֲחֵר וַיִּסְפֹּר אֹתוֹ לְאָחִיו
וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלֻמָּתִי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשָּׁמֶשׁ
וְהַיָּרֵחַ וְאַחֵר עֶשֶׂר כּוֹכָבִים מְשִׁתְּחוּיִם לִי:
י וַיִּסְפֹּר אֶל־אָבִיו וְאֶל־אָחִיו וַיַּגְעֵר־בּוֹ אָבִיו
וַיֹּאמֶר לוֹ מַה הַחֲלוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר חֲלַמְתָּ
הַבּוֹא נָבֹא אֲנִי וְאַמְךָ וְאַחִיךָ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ
אֶרְצָה: יא וַיִּקְנְאוּ־בּוֹ אָחִיו וְאָבִיו שָׁמַר אֶת־
הַדְּבָר: שני יב וַיֵּלְכוּ אָחִיו לְרַעוּת אֶת־צֹאן
אֲבִיהֶם בְּשָׂכָם: יג וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף
הֲלֹא אֲחִיךָ רָעִים בְּשָׂכָם לָכֵה וְאַשְׁלַחְךָ
אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הִנְנִי: יד וַיֹּאמֶר לוֹ לָךְ־נָא

וְאוֹסִיפוּ עוֹד סָנּוּ יְתֵה עַל חֲלֻמּוֹהִי
וְעַל פִּתְגָּמּוֹהִי: ט וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלֻמָּא
אַחֲרָנָא וְאַשְׁתַּעֲי יְתֵה לְאַחֲוֵהִי
וְאָמַר הָא חֲלֻמִּית חֲלֻמָּא עוֹד וְהָא
שָׁמֶשׁ וְסָהֲרָא וְאַחֵר עֶשֶׂר כּוֹכְבֵּי
סְגִדִין לִי: י וְאַשְׁתַּעֲי לְאַבְוֵהִי
וְלְאַחֲוֵהִי וַיַּגְעֵר בֵּה אַבְוֵהִי וְאָמַר
לֵה מַה חֲלֻמָּא הָדִין דִּי חֲלַמְתָּ
הַמִּיתָא נִיתִי אָנָּא וְאַמְךָ וְאַחֲךָ
לְמַסְגֵּד לָךְ עַל אֶרְעָא: יא וַיִּקְנְאוּ
בֵּה אַחֲוֵהִי וְאַבְוֵהִי נִטְר יֵת
פִּתְגָּמָא: יב וַאֲזֵלוּ אַחֲוֵהִי לְמַרְעֵי
יֵת עָנָא דְאַבְוֵהוֹן בְּשָׂכָם: יג וְאָמַר
יִשְׂרָאֵל לְיוֹסֵף הֲלָא אַחֲךָ רָעָן
בְּשָׂכָם אֲתָא וְאַשְׁלַחְךָ לְוִתְהוֹן
וְאָמַר לֵה הָא אָנָּא: יד וְאָמַר לֵה
אֲזֵל בְּעֵן חַיִּי יֵת שְׁלָם אַחֲךָ וְיֵת
שְׁלָם עָנָא וְאַתִּיכְנִי פִּתְגָּמָא
וְשְׁלַחָה מִמִּישֵׁר חֲבֵרוֹן וְאַתָּא
לְשָׂכָם: טו וְאַשְׁפַּחָה גִבְרָא וְהָא

נקוד על את

רָאָה אֶת־שְׁלוֹם אֲחִיךָ וְאֶת־שְׁלוֹם הַצֹּאן וְהִשְׁבֵּנִי דְבַר וַיִּשְׁלַחְהוּ
מֵעֵמֶק חֲבֵרוֹן וַיָּבֹא שָׂכְמָה: טו וַיִּמְצְאוּהוּ אִישׁ וְהִנֵּה תַּעֲה בִּשְׂדֵה

רש"י

(ח) ועל דבריו. על דעתם רעה שהיה מביא לאביהם:
(י) ויספר אל אביו ואל אחיו. לאחר שקספר אותו לאחיו
חזר וספרו לאביו בפניהם: יג ויגער בו. לפי שהיה מטיל
שנאה עליו: יד הבוא נבוא. והלא אמך כבר מתה, והוא
לא היה יודע שהדברים מגיעין לנלמה שגדלמו כאלו (כ"ד פד
י). ודעותינו (נכנסת נה) למדו מכאן שאין חלום בלא דברים
בטלים. ויעקב נמכוון להוליך הדבר מלבו בניו שלא יקנאוהו,
לכן אמר לו הוצא נצא וגו', כשם שאי אפשר בלא כן
השאר הוא בטל: יא שמר את הדבר. היה ממחין
ומצפה מתי יבוא, וכן שמר אֲמִנִים (ישעיה טו ז), וכן לא תִּשְׁמַר
על סְטֹאֲתִי (איוב יד טז) לא תמחין: יב לרעות את צאן.

נקוד על את, שלא הלכו אלא לרעות את עממיה (כ"ד פד י):
(יג) הנני. לשון ענוה וזריזות, נזדרכו למצות אביו, ואף על
פי שהיה יודע באלו בלתי ששונאין אותו (ראה כ"ד פד י):
(יד) מעמק חברון. והלא חברון זה שגאמר (נמצא יג כג)
וַיַּעֲלֵנוּ בְּנֵי יִצְחָק עַד חֲבֵרוֹן, אלא מענה עמוקה של אותו
זדיק הקצור בחברון, לקיים מה שגאמר לאברהם בן
הבשרים (לעיל טו יג) כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֲךָ (פסוק יא). ראה כ"ד פד י):
ויבא שכמה. מקום מוכן לפורענות, שם קלקלו
השנאים, שם ענו את דינה, שם נחלקה מלכות בית דוד,
שגאמר (דברי הימים ב' יא) וַיִּלְךָ רָחָבֶם שָׂכְמָה (תנחומא ז):
(טו) וימצאוהו איש. זה גבריאל, שגאמר (דניאל ט כא)

שפתי חכמים הקצר

שהנקוד ממעט את הכתב, הוה ליה כאילו לא נכתב 'את', ואם כן
'צאן' אינו דבוק לתיבת 'לרעות', ודריש הפסוק כאילו כתיב 'וילכו אחיו
לרעות [את עצמן], וצאן אביהם [היה] בשכמי' (עפ"י רא"ם).
כה. פירוש, שהלכו לאכול ולשתות לפקח צערן. ובא להשמיענו גודל
צערם וקנאתם על חלומותיו של יוסף שימלך עליהם (לבוש). כו. דאם
לא כן, 'שכמה' למה לי, היה לו לכתוב 'ויבא שמה' ורצונו לומר למקום
ששלחו, לכן דריש מקום מוכן וכו' (מנח"י). כז. מדאמר לו 'הגידה
לי ולא אמר לו 'הידעת איפה הם רועים' שמע מינה שידע יוסף שהוא
יודע ודאי, כי הוא היה מלאך, ו'איש' מצינו אצל גבריאל (מנח"י עפ"י
רא"ם).

לפי שעה משכיבתה, ונצבה' פירושו שעמדה כן על מצבה בוקיפה
(הזכרון). כ. אף על גב שזה היה לפני כל החלומות, בא לומר כי מכח
החלום הוסיפו שנאה על הראשונה עוד יותר ממה שהיה (גוי"א).
כא. ומה שלא סיפר לאביו את חלומו הראשון הוא, מפני שכבר פתרו
לו אחיו לטובה כי מלך ימלך, אבל בחלום השני שלא פתרו לו אחיו,
סיפר אותו גם כן לאביו למען יפתור אותו לטובה (מנח"י). כב. פירוש,
לפי שיוסף הטיל שנאה על עצמו לכן גער בו, ולא משום שהוקשה
בעיניו אם החלום יהיה אמת, לפי שבפסוק שאחרי כתיב 'ואביו שמר
את הדבר' (מנח"י). כג. רצונו לומר, וגם יעקב היה יודע שאין חלום
בלי דברים בטלים, אך נתכוין להוציא מלב בניו (מנח"י). כד. כי מאחר

אונקלוס

בראשית לו וישב

קנג

וַיִּשְׁאַלְהוּ הָאִישׁ לֵאמֹר מַה־תִּבְקֶשׁ: 11 וַיֹּאמֶר
אֶת־אֲחִי אֲנֹכִי מִבְּקֶשׁ הַגִּידָה־נָא לִי אִיפֹה
הֵם רְעִים: 12 וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נִסְעוּ מִזֶּה כִּי
שָׁמַעְתִּי אֲמָרִים נֹלְכָה דְתִינָה וַיִּלְךְ יוֹסֵף אַחֵר
אָחָיו וַיִּמְצָאם בְּדִתָּן: 13 וַיֵּרְאוּ אֹתוֹ מֵרַחֵק
וּבְטָרֶם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַבְּלוּ אֹתוֹ לְהַמִּיתוֹ:
14 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחָיו הִנֵּה בָעַל הַחֲלָמוֹת
הַלְזָה בָּא: 15 וְעַתָּה לָכֵן וְנַהַרְגֶהוּ וְנִשְׁלַחֵהוּ
בְּאֶחָד הַבְּרוֹת וְאֶמְרֵנוּ חִיָּה רָעָה אֲכָלָתוֹ
וְנִרְאָה מַה־יִּהְיֶה חֲלֹמָתוֹ: 16 כֹּא וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן
וַיִּצְלָהוּ מִיָּדָם וַיֹּאמֶר לֹא נִכְנֹו נַפְשׁ: 17 כֹּא וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם לֵאמֹר רְאוּבֵן אֶל־תִּשְׁפְּכוּ־דָם הַשְּׁלִיכוּ אֹתוֹ
אֶל־הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בְּמִדְבָּר וְיָד אֶל־
תִּשְׁלַחוּ־בּוֹ לְמַעַן הִצִּיל אֹתוֹ מִיָּדָם לְהַשְׁיבוֹ
אֶל־אָבִיו: 18 שְׁלִישִׁי כֹג וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־בָּא יוֹסֵף אֶל־אָחָיו וַיִּפְשִׁטוּ אֶת־יוֹסֵף
אֶת־כְּתָנָתוֹ אֶת־כְּתָנֶת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלָיו: 19 כֹּד וַיִּקְחֵהוּ וַיִּשְׁלְכוּ אֹתוֹ

תְּעִי בְּחֻקָּא וְשִׁאלָה גְבָרָא
לְמִימַר מַה אֶת בְּעִי: 11 וַיֹּאמֶר יֵת
אֲחִי אָנָּא בְּעִי חוּ כְעֵן לִי אִיכָא
אֲנֹן רָעָן: 12 וַיֹּאמֶר גְּבָרָא נָטְלוּ
מִכָּא אֲרִי שְׁמַעִית דְּאֲמַרִין גִּיזֵל
לְדִתָּן וְאִזֵּל יוֹסֵף בְּתַר אַחֵוּהִי
וַאֲשַׁכְּחֵנוּן בְּדִתָּן: 13 וַיִּחְזֹו יִתָּה
מֵרַחֵק וְעַד לֹא קָרַב לְוִתְהוֹן
וַחֲשִׁיבוּ עֲלוּהִי לְמַקְטָלָה:
14 וַיֹּאמְרוּ גְבַר לְאַחֵוּהִי הָא מְרִי
חֲלֵמָא דִּיכִי אֲתִי: 15 כ וְכַעֲנ אֲתוּ
וְנִקְטְלוּהָ וְנִרְמִינָה בְּחַד מִן גְּבִיָּא
וְנִימַר חִיתָא כִּישְׁתָּא אֲכָלָתָהּ
וְנַחֲזִי מַה יְהִי בְּסוֹף חֲלֹמוּהִי:
16 כֹּא וְשָׁמַע רְאוּבֵן וְשִׁיזְבָה מִיָּדָהוֹן
וַיֹּאמֶר לֹא נִקְטְלוּהָ נַפְשׁ: 17 כֹּא וַיֹּאמֶר
לְהוֹן רְאוּבֵן לֹא תִישְׁדוּן דְּמָא
רְמוּ יִתָּה לְגַבֵּא הַדִּין דִּי בְּמִדְבָּרָא
וַיִּדָּא לֹא תוֹשְׁטוּן בֵּה בְּדִיל
לְשִׁיזְבָּא יִתָּה מִיָּדָהוֹן לְאַתְבוּתָהּ
לְוִת אֲבוּהִי: 18 ג וְהִנֵּה כֹד אֲתָא
יוֹסֵף לְוִת אַחֵוּהִי וַאֲשַׁלְחוּ יֵת
יוֹסֵף יֵת כְּתוּנָה יֵת כְּתוּנָא דְּפָסִי
דִּי עֲלוּהִי: 19 כֹּד וְנִסְבּוּהִי וְרְמוּ יִתָּה

רש"י

או שלכם או שלי. ואי אפשר שיאמרו הם ונראה מה יהיו
חלומותיו, שמכיון שיהרגוהו נטלו חלומותיו (מנחם יצן יג):
(כא) לֹא נִכְנֹו נַפְשׁ. מכת נפש, זו היא מיתה: (כג) לְמַעַן
הִצִּיל אֹתוֹ. רוח הקדש מעידה על ראובן שלא אמר זאת
אלא להציל אותו, שזכר הוא ויעלנו משם יב. אמר, אני זכור
וגדול שזכולן, לא יתלה הסרחון אלא בי (מנחם יצן יג, ב"ר פד
טו): (כג) אֶת כְּתָנָתוֹ. זה חלוק (ב"ר פד טו): אֶת כְּתָנֶת
הַפָּסִים. הוא שהוסיף לו אצו יותר על אחיו יב (ראה ב"ר טז):

שפתי חכמים הקצר

הוא קרוב ל'אליו' במובן (מנחם יצן). והכתוב לא רצה לכתוב 'אתו' או
'עמו' כי היה במשמעותו אשר גם הוא ערום יערום בתחבולותיו
להמיתם, כאשר זממו לעשות לו (דב"ט). לב. פירוש, אין הכתוב רוצה
לומר שראובן אמר זאת בעצמו אבל לא כוון להצילו, רק היה כוונתו
שלא יהיו שופכים דם בידם, אלא בא הכתוב לומר שזה היה כוונתו
להשיבו אל אביו (גוי"א). לב. ו'אשר' עליו קאי על הכתונת זה החלוק,
ולפי זה לא היה עליו רק כתונת אחת אשר היתה כתונת פסים (רא"ם,
וראה גר"א).

וה'איש' גְּבָרָא (מנחם יצן ב): (יז) נִסְעוּ מִזֶּה. הסיעו עצמן מן
האחוריים (ראה מנחם יצן יג): נֹלְכָה דְתִינָה. לנפש לך נכלי
דמות שימיון זהס"ט. ולפי פשוטו שם מקום הוא, ואין
מקרא יוצא מידי פשוטו: (יח) וַיִּתְנַבְּלוּ. נתמלאו נכלים
וערמומיות: אותן. כמו אֶתָּא, עמו, כלומר אליו"א:
(כ) וַיִּרְאֵהוּ מַה יִּהְיֶה חֲלֹמָתוֹ. אמר רבי יצחק, מקרא
זה אומר דרשני, רוח הקדש אומרת כן, הם אומרים נהרגוהו,
והכתוב מסיים ונראה מה יהיו חלומותיו, נראה דבר מי יקום,

כח. דאם לא כן נסעו מזה למה לי, הלא גם יוסף ידע שאינם פה
(רא"ם). כט. דביון דרדש הסיעו עצמן מהאחור, מאי 'כי שמעתי'
וגר' והא כל 'כי' נתינת טעם הוא, לכך פירש לבקש וכו' (מנח"י).
ל. ואף על גב דעכשיו לא היה הקלקול בשכם ולעיל (פסוק יד) פירש
רש"י כי בשכם קלקלו, אין זה קשיא, דשכם הוא עיקר מפני שהוא
כרך ודויתנה הוא טפל (גוי"א). לא. כי על 'יתנכלו' שהוא לשון התפעל
אין נופל לשון 'אותו' אלא 'אליו', לכך פירש רש"י ש'אותו' כתיב חסר
והיה כמו דכתיב 'אתו', ו'אתו' הוא כמו 'עמו', כי הם משותפים, רעמו

הנה כתוב [לעיל בפסוק ב'] "נשי אביו". ורחוק הוא שיהיה הירח רמז לפלגשו. אבל ענין החלום כי השמש רמז ליעקב, והירח רמז לנות ביתו, כל נשיו, וישבהן היו תולדותיו, ירמוז כי כל תולדותיהם ישתחוו לו, והם כל ע' נפש יוצאי ירכו, כי כלם השתחוו בבואם אליו, ואחד עשר כוכבים – אחיו אשר השתחוו לו בפני עצמם טרם בא אביהם, כדכתיב [להלן מג, כו] "ויבוא יוסף הביתה... וישתחוו לו אפים ארצה".

(יד) וישלחו מעמק חברון. יזכיר הכתוב המקום אשר שלחו משם לומר כי היה מרחק רב ביניהם ולכן עשו עמו רעה כי רחוקים היו מאביהם, ולהגיד כי יוסף לכבוד אביו נתאמץ ללכת אליהם אל מקום רחוק ולא אמר איך אלך והם שונאים אותי. ולרבותינו בזה מדרש [בב"ר פד, יג] "להשלים עצה עמוקה של חבר נאה הקבור בחברון".

(טו) וימצא אהו איש והנה תועה בשדה. יאמר כי הוא תועה מן הדרך ולא היה יודע אנה ילך, ונכנס בשדה כי במקום המרעה היה מבקש אותם. ויארץ הכתוב בזה להגיד כי סבות רבות באו אליו שהיה ראוי לחזור לו אבל הכל סבל לכבוד אביו, ולהודיענו עוד אם הגזרה אמת החריצות שקר, כי זמן לו הקב"ה מורה דרך שלא מדעתו להביאו לידם. ולזה נתכוונו רבותינו [בב"ר פד, יד] באמרם כי האיש האלה מלאכים, שלא על חנם היה כל הספור הזה אלא להודיענו כי עצת ה' היא תקום.

(יז) נסעו מזה. "הסיעו עצמן מן האחוה. נלכה דותינה. לבקש לך נכלי דתות שימיתוך בהם. ולפי פשוטו מקום הוא, ואין מקרא יוצא מידי פשוטו" – לשון רש"י. ואין הכוונה לרבותינו שיפרש לו האיש נסעו מן האחוה והלכו לעורר עליך דינין ותרעומות, שאם כן היה נמנע מלכת ולא היה מסכן בעצמו, אבל הכוונה להם כי האיש גבריא"ל אשר דבר לו הגיד אמת ואמר לשון משמש לשני פנים, ושניהם אמת, והוא לא הבין הנסתר בו והלך אחר הנגלה ממנו וילך אחר אחיו וימצאם בדותן כאשר אמר לו. ודרשו זה מפני שהאיש הזה הוא מלאך ואם כן יודע הוא אנה הם ולמה לא אמר הנם בדותן ואמר כמסתפק ששמע מהם שילכו שם ואינו יודע אנה הם עתה, ולכן יעשו מדרש במאמרו.

כי שמעתי אומרים. "שמעתי אותם שהיו אומרים נלכה דותינה. וכן [לעיל כג, ה] "ורבקה שומעת" היתה שומעת. ויתכן שיאמר נסעו הרועים מזה כי שמעתי אנשים אומרים נלכה דותינה, אולי הם אחיך – דבר עמו כמסתיר פנים מן הענין.

יב(יח-כ) ויתנכלו אותו להמיתו. היו חושבים להמית אותו בנכליהם אשר יתנכלו בטרם יקרב

תכלת מרדכי

יב) במקרא ועתה לכו ונהרגוהו. ע"י רמב"ן שמות ב' א'14.

כור זהב

ג) שבהן היו תולדותיו, ר"ל שבכלל זה נכלל גם בניו עצמם עם בני ביתם כי זה ירמוז על השתחוויות כולם יחד בעת בואם עם יעקב, וי"א כוכבים ירמוז על השתחוויה ראשונה טרם בא יעקב. וז"ל: רבותינו אמרו שהלך אחר עצת בתו וכו'. ועל דעת, בעבור שלא חש לגזרת פרעה ולקח לו אשה להוליד ממנה בנים, אמר הכתוב כן, בעבור כי בכל מזדרז לעשות ענין חדש יאמר כן, "וילך ראובן וישכב את בלהה", "וילך ויקח את גומר בת דבלים", "לכו ונמכרנו לישמעאלים" וכו', עיי"ש. וה"ה הכא שהכונה לזירוז. פירוש הרמב"ן על התורה <מכור ירושלים> - א) בראשית / משה בו נחמו (רמב"ן) {עמוד 368} {743502} חודפס מאתר אוצר החכמה

14) דנאמר שם: "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי". וז"ל: רבותינו אמרו שהלך אחר עצת בתו וכו'. ועל דעת, בעבור שלא חש לגזרת פרעה ולקח לו אשה להוליד ממנה בנים, אמר הכתוב כן, בעבור כי בכל מזדרז לעשות ענין חדש יאמר כן, "וילך ראובן וישכב את בלהה", "וילך ויקח את גומר בת דבלים", "לכו ונמכרנו לישמעאלים" וכו', עיי"ש. וה"ה הכא שהכונה לזירוז.